

Aktualności MSSF

Wyjaśnienie działań IASB*

Numer 60
luty 2008 r.

W tym numerze...

- 1 **MSSF 3R i MSR 27R**
Stanowienie standardów
Symposium
- 2 **Zmiany do MSSF 2**
Warunki nabycia i anulowania uprawnień
- 3 **Projekt standardów**
Drobna naprawa czy poważny remont?
- 4 **Zmiany do MSSF 1 i MSR 27**
Konsekwencje projektu ED
- 5 **Projekt ED dotyczący tzw. porcji**
- 6 **KIMSF 12**
Konsekwencje dla UE
- 7 **Kontakt**

Temat miesiąca

Stanowienie standardów Symposium

Kluczowe postaci środowisk nadzoru i stanowienia standardów spotkały się w zeszłym miesiącu na Światowym Symposium Polityki Publicznej (Global Public Policy Symposium), by obradować na temat korzyści płynących ze standardów rachunkowości opartych na zasadach ogólnych. Moderatorem symposium był Dick Kilgust, światowy partner PwC ds. nadzoru. Niniejszy artykuł przedstawia tło wydarzenia oraz prezentuje aktualne opinie panelistów - Sir Davida Tweedie, Boba Herza i Conrada Hewitta.

W ostatnich latach rozwija się dialog na temat przyszłości sprawozdawczości finansowej, a zwłaszcza - adekwatności i złożoności dzisiejszego modelu sprawozdawczości. PwC i inne duże firmy zajmujące się rachunkowością uczestniczyły w dyskusjach z zainteresowanymi stronami na całym świecie, dotyczących szeregu kwestii o decydującym znaczeniu dla długoterminowej siły i stabilności rynków kapitałowych, w tym problemów sprawozdawczości finansowej.

Dyskusje te przyniosły zdecydowane poparcie dla MSSF jako ujednoliconego zestawu wysokiej jakości standardów rachunkowości, których można używać na całym świecie. Podmioty zainteresowane standardami podkreślają, że jednym z powodów popierania MSSF jest fakt, że są one postrzegane jako oparte w większym stopniu na zasadach ogólnych niż standardy US GAAP. Brak jest jednak zgody co do tego, jakie kluczowe cechy powinny charakteryzować standardy oparte na zasadach ogólnych.

Jako swój wkład w debatę, duże firmy opublikowały białą księgę pt. „Standardy rachunkowości oparte na zasadach ogólnych” (Principles-Based Accounting Standards), której wydanie zbiegło się ze Światowym Symposium Polityki Publicznej w Nowym Jorku, którego były gospodarzami. Biała księga postuluje stosowanie założeń koncepcyjnych przy tworzeniu standardów opartych na zasadach ogólnych, a także sugeruje, jakie zmiany są konieczne ze strony uczestników procesu sprawozdawczości finansowej, aby system taki mógł funkcjonować.

W dokumencie przyznaje się, że nigdy nie istniał i nigdy nie będzie istnieć żaden system standardów, który byłby oparty wyłącznie na zasadach ogólnych albo wyłącznie na szczegółowych wytycznych. Każdy standard rachunkowości sytuuje się gdzieś pomiędzy szczegółowymi wytycznymi i zasadami ogólnymi. Celem musi być znalezienie na tej skali złotego środka. Wielu komentatorów twierdzi, że obecnie zbyt faworyzowane jest przesunięcie w stronę szczegółowych wytycznych, i należy skupić się na tworzeniu warunków, w których normą stałoby się stosowanie standardów opartych na zasadach ogólnych i wzrost znaczenia subiektywnego osądu.

Biała księga wymienia sześć cech charakterystycznych, które zdaniem firm są kluczowymi elementami wysokiej jakości standardu opartego na zasadach ogólnych:

1. Wierna prezentacja rzeczywistości ekonomicznej
2. Odpowiadający na potrzeby odbiorców w zakresie jasności i przejrzystości
3. Spójność z jasnymi założeniami koncepcyjnymi
4. Oparte na odpowiednio zdefiniowanym zakresie, obejmującym szeroki obszar rachunkowości
5. Napisany precyzyjnym, zwięzłym i zrozumiałym językiem
6. Umożliwiający zastosowanie uzasadnionej osądu.

Wszystkich sześć powyższych cech uważa się za kluczowe dla powodzenia systemu standardów opartych na zasadach ogólnych, jednak za najważniejsze uznaje się pierwsze dwie. Potrzeba ich stosowania powinna być oczywista dla każdego. W istocie bowiem celem nakładania na przedsiębiorstwa wymogu publikacji zbadanych sprawozdań finansowych jest dostarczenie inwestorom narzędzia do oceny ich wyników finansowych i operacyjnych oraz perspektyw rozwoju. W rzeczywistości jednak dzisiejsza rachunkowość nie zawsze pozwala zrealizować ten cel. Zdarza się, że spółki ściśle stosują się do litery obowiązujących wymogów, a jednak przekazywane przez nie informacje nie przedstawiają jasnego obrazu sytuacji gospodarczej przedsiębiorstwa.

Dokument sporządzony przez firmy był przedmiotem dyskusji panelowej na symposium, w której udział wzięli Sir David Tweedie - przewodniczący RMSR, i Bob Herz - przewodniczący FASB (amerykańskiej Federalnej Rady Standardów Rachunkowości), a także Conrad Hewitt, główny księgowy

amerykańskiej Komisji Papierów Wartościowych i Giełd (SEC).

Dyskutanci z zadowoleniem przyjęli powstanie białej księgi, zauważyli jednak, że już wcześniej inne organizacje opracowywały podobne dokumenty. Za kluczowe uznali zagadnienia porównywalności i stosowania osądu. Bob Herz stwierdził: „Musimy przestać demonizować problem porównywalności. Prawodawcy mają skłonność do podkreślania potrzeby porównywalności i może właśnie to doprowadziło do wykształcenia się modelu, który dziś obowiązuje”. Zgodził się z nim sir David Tweedie: „Z chwilą, gdy odbiorcy i prawodawcy domagają się porównywalności, standardy stają się coraz dłuższe. Standard dotyczący instrumentów finansowych mógłby mieć zaledwie dwa akapity, ale obecne standardy zawierają szereg wyjątków.”

Obaj przedstawiciele podmiotów publikujących standardy zgodzili się również, że istnieje potrzeba, by wszystkie strony zaangażowane w sprawozdawczość finansową stosowały uzasadniony osąd. Sir David zauważył, że 'Standardy oparte na zasadach ogólnych zawiodą, jeśli nie będą stosowane w duchu uczciwości. Jednocześnie jednak sporządzający sprawozdania finansowe i ich audytorzy nie powinni domagać się zbyt obszernych interpretacji, a regulatorzy powinni unikać odgadywania cudzych zamiarów'. Conrad Hewitt dodał własną poradę: 'RMSR musi się bronić przed kolejnymi postulatami o wytyczne.’

Biała księga wymienia zmiany, jakie różne grupy będą musiały rozważyć, aby zapewnić wdrożenie systemu standardów opartych na zasadach ogólnych. Sporządzający sprawozdania finansowe będą musieli położyć większy nacisk na stosowanie profesjonalnego osądu w celu wiernego przedstawienia treści ekonomicznej działalności przedsiębiorstw.

Proces sprawozdawczości finansowej w mniejszym stopniu kierować się będzie dążeniem do zidentyfikowania szczegółowych wytycznych ujmowania danej transakcji lub ujawniania jej w sprawozdaniu finansowym, a w większym stopniu - stosowaniem osądu. Prawodawcy powinni natomiast skupić się na zasadności przyjętych osądów, stanowiących sedno dobrej sprawozdawczości ekonomicznej i audytu zewnętrznego.

Z kolei środowisko biegłych rewidentów musi nadal działać w interesie inwestorów, dostarczając racjonalnego zapewnienia, że sprawozdania finansowe rzetelnie i jasno przedstawiają sytuację majątkową i finansową jednostki, zgodnie ze standardami. Stwierdzenie to jest prawdą w obecnej sytuacji. Stanie się to jeszcze ważniejsze, gdy przejdziemy na system w większym stopniu oparty na zasadach ogólnych i profesjonalnym osądzie, w którym nie można będzie nieustannie domagać się dokonywania objaśnień przez podmioty stanowiące standardy.

Patrząc wstecz na białą księgę i dyskusje na symposium, uważam, że obecnie najważniejszą rzeczą jest wyciągnięcie z tej debaty wniosków na przyszłość. Nie chodzi o to, jakie standardy zostaną wydane jutro, ale w jakim kierunku będzie ewoluował sam proces ich stanowienia, i jakie standardy powstaną za pięć czy dziesięć lat. Powinniśmy zatem dbać o to, by stanowiący standardy trzymali się tych zasad, gdy będziemy oceniać ich propozycje w nadchodzących latach. Jednocześnie, my sami jako audytorzy powinniśmy unikać pokusy nieustannego dopytywania się o kolejne wytyczne i interpretacje.

Białą księgę 'Standardy rachunkowości oparte na zasadach ogólnych' (Principles-Based Accounting Standards) można pobrać z witryny internetowej Symposium www.globalpublicpolicysymposium.com.

Zmiany do MSSF 2 dotyczące warunków nabycia i anulowania uprawnień do instrumentów kapitałowych

W dniu 17 stycznia 2008 r. Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) opublikowała zmiany do MSSF 2 "Płatności regulowane akcjami". Richard Davis analizuje wprowadzone zmiany i ich skutki.

Po długim okresie przygotowań opublikowano zmiany do MSSF 2 „Płatności regulowane akcjami” dotyczące warunków nabywania uprawnień i anulowania przyznanych praw do

instrumentów kapitałowych. Projekt ED pojawił się wiosną 2006 r. Zmiana polega na ograniczeniu warunków nabycia uprawnień do warunków związanych ze świadczeniem usług i warunków

związanych z osiągnięciem określonych wyników. Inne cechy płatności regulowanych akcjami, uwzględnione w wartości godziwej na dzień przyznania uprawnień, nie stanowią warunków nabycia

uprawnień. Oznacza to, że cechy te nie wpływają na oczekiwaną liczbę przyznanych instrumentów ani na ich wycenę po dacie przyznania, a jedynie na wartość godziwą na dzień przyznania uprawnień.

Zmiana zakłada również, że anulowanie przyznanego instrumentu - czy to przez jednostkę, czy inną stronę - powinno podlegać takiemu samemu ujęciu księgowemu, tj. przyspieszeniu ujęcia w kosztach na podstawie wartości godziwej na dzień przyznania.

Zmiany te będą miały wpływ na sposób ujęcia płatności regulowanych akcjami zawierających warunki niezwiązane ze świadczeniem usług, zwłaszcza takie, co do których pracownik ma możliwości wyboru, czy spełni je, czy nie. Popularnym przykładem może być tu przyznanie instrumentów pod warunkiem powiązania części akcji lub przyznanych instrumentów z programem oszczędzania.

Rozważmy na przykład sytuację, gdy pracownik zgadza się inwestować w instrument oszczędnościowy co miesiąc kwotę 100 przez okres 5 lat. Instrument gwarantuje odsetki w kwocie 180, płatne po upływie 5 lat. W każdej chwili pracownik może wypłacić zakumulowane oszczędności, ale odsetki otrzyma tylko

wtedy, jeśli będzie oszczędzać przez pełne 5 lat. Pracownik, który pozostanie zatrudniony w spółce i będzie kontynuował inwestowanie, może przeznaczyć zakumulowaną kwotę 6.180 [(100 x 12 x 5) + 180] na zakup akcji po cenie realizacji wynoszącej 80% ceny akcji na dzień rozpoczęcia okresu oszczędzania.

Przy zastosowaniu zmienionego MSSF 2, wymóg kontynuacji zatrudnienia w spółce stanowić będzie warunek nabycia uprawnień (związany ze świadczeniem usług), natomiast wymóg inwestowania będzie cechą nie stanowiącą warunku nabycia uprawnień. Oznacza to, że wartość godziwa na dzień przyznania praw dla kosztu określonego według MSSF 2 musi uwzględniać skutki skorzystania przez pracownika z możliwości rezygnacji z oszczędzania. Ten element jej wyceny będzie odrębny od oceny związanej z ewentualnymi założeniami dotyczącymi rotacji kadr. Rezygnacja z oszczędzania przez pracownika spowoduje przyspieszenie ujęcia kosztu, ale bez korygowania ewentualnych odchyleń pomiędzy stanem faktycznym i założeniami zastosowanymi przy obliczaniu wartości godziwej na dzień przyznania uprawnień.

Na pierwszy rzut oka wydaje się, że sprawa jest prosta, mimo iż może prowadzić do dużych wahań kosztów. Jeśli

z dotychczasowych doświadczeń wynika, że 25% pracowników zaprzestaje oszczędzania, choć nadal pracują w spółce, czy nie oznacza to, że po prostu obniżamy wartość opcji o 25%?

Niestety, nie jest to takie proste. Niektórzy pracownicy mogą zaprzestać oszczędzania z przyczyn niezwiązanych z ceną akcji, ale ze względu na inne zobowiązania lub plany inwestycyjne. Wprowadza to element zachowania ekonomicznie irracjonalnego, który należy uwzględnić w wartości godziwej na dzień przyznania uprawnień. Inni pracownicy mogą zrezygnować z oszczędzania ze względu na to, że cena realizacji opcji jest wyższa niż cena rynkowa akcji, i nie widzą sensu w dalszym oszczędzaniu. Jeśli pracownicy zrezygnaliby z oszczędzania tylko wtedy, gdy opcja jest bez wartości, nie wpływałoby to na określenie wartości godziwej opcji.

Stosowanie tych postanowień w praktyce wymagać będzie odwołania się do profesjonalnego osądu. Istotne jest, aby sporządzający sprawozdanie finansowe jak najwcześniej zaczęli gromadzić dane uzasadniające taki osąd.

Zmiana będzie obowiązywać dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2009 r. lub później, z możliwością wcześniejszego zastosowania.

Projekt corocznego doskonalenia standardów - drobna naprawa czy poważny remont?

Avni Mashru, starszy menedżer światowej grupy usług doradztwa księgowego PwC, objaśnia zakres zmian proponowanych w ramach prowadzonego przez RMSR projektu corocznego doskonalenia standardów oraz przedstawia stanowisko PwC ich dotyczące.

W październiku 2007 r. RMSR opublikowała swój pierwszy projekt ED w ramach corocznego doskonalenia standardów. Celem projektu jest stworzenie procesu sprawnego wprowadzania do istniejących standardów zmian, które są ważne, lecz na tyle drobne, że nie uzasadniają publikowania osobnych projektów ED do każdego standardu.

W projekcie ED zaproponowano 41 poprawek dotyczących 25 standardów, co pokazuje, jak duży jest zasięg tego projektu. Zaproponowane poprawki mają różną wagę, od merytorycznej zmiany definicji instrumentu pochodnego po drobne korekty w celu zapewnienia spójności terminologii stosowanej

w standardach. 41 korekt to dużo jak na udoskonalenia, które mają być wprowadzane co roku. Obserwatorzy mają jednak nadzieję, że ta liczba obejmuje szereg zaległych drobnych zmian, które zakumulowały się w tym pierwszym projekcie. Abstrahując od tej kwestii, czy projekt ED mieści się w zapowiedzianym zakresie?

W liście PwC z komentarzami wyrażono ogólne poparcie dla celów tej inicjatywy, zauważając jednak jednocześnie, że sześć z proponowanych zmian wykracza poza zakres projektu, ponieważ ich waga uzasadnia przeprowadzenie odrębnych debat.

Jednym z najbardziej dobitnych

przykładów są zmiany do MSR 1: „Prezentacja sprawozdania finansowego”. Proponowana poprawka do tego standardu zakłada wprowadzenie wymogu ujawnienia dodatkowych informacji, jeśli jednostka nie jest w stanie jednoznacznie i bez zastrzeżeń stwierdzić, że przestrzega MSSF. Taka sytuacja miałaby miejsce na przykład wtedy, gdy jednostka zastosowała MSSF zatwierdzone przez UE, co prowadziłoby do różnic w stosunku do pełnego zestawu MSSF. Taka dodatkowa informacja powinna zawierać jakościowy opis różnic pomiędzy zastosowaną podstawą a MSSF, oraz wskazać różnicę pomiędzy wykazaną sytuacją finansową i wynikiem

w stosunku do wielkości, jakie wykazano by przy pełnym zastosowaniu MSSF.

Takie ujawnienie mogłoby dostarczyć cennych informacji użytkownikom sprawozdania finansowego. Jednak jego wprowadzenie mogłoby się okazać niemożliwe bez współpracy ze strony światowej społeczności regulacyjnej i środowisk audytorskich. Dla przykładu, możliwa byłaby sytuacja, gdy określony prawodawca po prostu „wycina” fragment tekstu z wersji standardu już zatwierdzonej lub przyjętej, tworząc tym samym błędne koło. Ta zmiana wydaje się więc wykraczać poza granice corocznego doskonalenia.

Kolejną zmianą, która chyba nie mieści się w zakresie corocznego doskonalenia jest proponowana zmiana definicji instrumentu pochodnego w MSR 39. Definicja instrumentu pochodnego nie obejmuje obecnie umów, których wartość zmienia się wraz ze zmianą

zmiennej niefinansowej, która to zmienna jest charakterystyczna dla strony umowy. Proponowana zmiana zakłada usunięcie wyłączenia zmiennych niefinansowych, w związku z czym umowy takie byłyby klasyfikowane jako instrumenty pochodne i wyceniane w wartości godziwej. Miałoby to wpływ na szeroki zakres umów, takich jak umowy pożyczki, w których oprocentowanie zmienia się w zależności od wyników pożyczkobiorcy czy też umowy leasingowe, w których płatność jest powiązana z miernikami wyników charakterystycznymi dla leasingobiorcy.

Ta propozycja mogłaby mieć znaczący wpływ na jednostkę, która musiałaby wycenić w wartości godziwej swoje ryzyko gospodarcze czy przyszłe strumienie zysków. Stanowiłoby to zasadniczą zmianę koncepcyjną w rachunkowości instrumentów pochodnych. Zasady rachunkowości takich umów według

obecnej wersji MSR 39 stanowią lepszą miarę zmian wartości umowy niż wycena w wartości godziwej.

Cztery kolejne proponowane zmiany mogą mieć podobnie znaczący wpływ, jeśli zostaną wprowadzone w zaproponowanej wersji. Są to: zmiana MSSF 5 dotycząca klasyfikacji aktywów i pasywów jednostki zależnej w sytuacji istnienia planu sprzedaży związanego z utratą kontroli; zmiana do MSR 16 (i w efekcie MSR 7) dotycząca aktywów przeznaczonych do dzierżawy; zmiana do MSR 19 dotycząca uprawnień do świadczeń oraz zmiana do MSR 38 dotycząca kosztów reklamy i nakładów na promocję. Wyzwaniem dla Rady przy kolejnych tego typu projektach będzie wyznaczenie jasnej granicy pomiędzy zmianami drobnymi i znaczącymi, które zasługują na wyczerpującą debatę.

Zmiany do MSSF 1 i MSR 27. Konsekwencje projektu ED

W zeszłym miesiącu RMSR opublikowała drugi projekt ED z propozycjami zmian do MSSF 1 „Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy” oraz MSR 27 „Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe”. Proponowane zmiany znoszą pewne wymogi dotyczące jednostkowego sprawozdania finansowego jednostki dominującej. Objaśnia je Michelle Orozco z zespołu centralnego ds. doradztwa księgowego.

Zastosowanie MSR 27 w jego obecnej formie rodzi dwa szczególne wyzwania dla jednostek dominujących przyjmujących MSSF, w zakresie ich sprawozdań jednostkowych:

- Jeśli kierownictwo stosuje zasadę ujmowania jednostek zależnych według kosztu (a nie wartości godziwej), koszt ten jest określany zgodnie z MSSF. Jego wysokość określona według wcześniej stosowanych zasad może nie być zgodna z MSSF, a odtworzenie takiej wartości początkowej - niemożliwe ze względów praktycznych.
- Dywidendy otrzymywane przez spółkę dominującą dzieli się na część pochodzącą z zysków przed nabyciem i po nabyciu. Pierwszą częścią uznaje się inwestycje, druga jest ujmowana w przychodach. Spółka dominująca w celu obliczenia przekształconego kosztu inwestycji według MSR 27 musiałaby ocenić, czy kiedykolwiek otrzymywała wypłaty z zysków jednostki zależnej wygenerowanych przed dniem nabycia.

Rada opublikowała projekt ED w styczniu 2007 r., ograniczający nieco te wymogi, i otrzymała 47 listów z komentarzami. Rada postanowiła uzupełnić swoją pierwotną propozycję, a także zaproponowała dwie kolejne zmiany na podstawie uwag respondentów. Ze względu na wagę tych nowych zmian, Rada postanowiła umieścić swoje propozycje w nowym projekcie ED.

Zmiany MSSF 1 (zmienione propozycje):

- W momencie przejścia na MSSF, jednostka może zastosować do wyceny inwestycji w jednostkę zależną albo wartość godziwą zgodnie z MSR 39, albo wartość bilansową według wcześniej stosowanych standardów jako koszt domniemany. Wcześniej Rada proponowała, by była to wartość godziwa lub wartość aktywów netto. Respondenci wskazali, że wartość aktywów netto może być trudna do stosowania, a jest przy tym równie arbitralna jak kwota określona według wcześniej stosowanych standardów. Rada zmieniła więc swoją propozycję, usuwając opcję

zastosowania wartości aktywów netto i dopuszczając stosowanie wartości bilansowej według wcześniej stosowanych standardów. Podobne wyłączenie dla skonsolidowanych sprawozdań finansowych zostało już wcześniej przyznane w odniesieniu do połączeń jednostek gospodarczych, które miały miejsce przed przejściem na MSSF.

- Wyłączenie zostało rozszerzone na inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia w jednostkowych sprawozdaniach finansowych sporządzanych na dzień przejścia na MSSF.

Zmiany MSR 27 (nowe propozycje):

- Definicja metody ceny nabycia, która wymaga podziału dywidendy na część poprzedzającą nabycie i po nabyciu, zostaje usunięta z MSR 27.
- W jednostkowych sprawozdaniach finansowych inwestorzy powinni ujmować jako przychód wszelkie dywidendy otrzymane od jednostek zależnych, współkontrolowanych lub stowarzyszonych.

- Otrzymanie dywidendy będzie wymagać od inwestorów przetestowania odnośnej inwestycji pod kątem utraty wartości, zgodnie z MSR 36.

Zmiany do metody ceny nabycia stanowią dość radykalną zmianę podejścia do rachunkowości jednostek zależnych w jednostkowym sprawozdaniu finansowym. Stanowią one uproszczenie, ale wymagać będą odpowiedniego zastosowania MSR 36 w celu zapewnienia,

że nie dojdzie do zawyżenia przychodów.

Projekt ED rozważa również sytuację, gdy w wyniku reorganizacji grupy na jej najwyższym szczeblu zostaje utworzona nowa jednostka, która staje się właścicielem dotychczasowej jednostki dominującej. Projekt ED zakłada, że nowa jednostka dominująca dokonuje wyceny takiej inwestycji przy zastosowaniu wartości bilansowych kapitału, aktywów i zobowiązań w jednostkowym

sprawozdaniu finansowym poprzedniej jednostki dominującej na dzień utworzenia nowej jednostki dominującej.

Zakres tej zmiany jest wąski, ale dotyczy ona innych kwestii dotyczących jednostkowego sprawozdania finansowego, reorganizacji grupy kapitałowej i innych transakcji pod wspólną kontrolą.

Komentarze do projektu ED można nadsyłać do 26 lutego 2008 r.

Ekspozycje kwalifikujące się do rachunkowości zabezpieczeń (projekt ED dotyczący tzw. porcji)

RMSR opublikowała projekt ED „Ekspozycje kwalifikujące się do rachunkowości zabezpieczeń” we wrześniu 2007 r. Scott Bandura z zespołu centralnego ds. doradztwa w zakresie rachunkowości przedstawia implikacje tej propozycji i stanowisko PwC w sprawie projektu ED dotyczącego tzw. porcji.

Co to jest porcja?

MSR 39 zezwala jednostkom na podział instrumentu finansowego dla celów zabezpieczeń na porcje, i wyznaczenie części (porcji) przepływów pieniężnych lub wartości godziwej instrumentu jako pozycji zabezpieczanej. Przykładem może być wyznaczenie jako pozycji zabezpieczanej tylko oprocentowania LIBOR w przypadku instrumentu dłużnego o zmiennym oprocentowaniu, na które składają się LIBOR plus marża. Zabezpieczanie porcji instrumentu finansowego może być przydatne, bo jednostka może wówczas wyznaczyć jako pozycję zabezpieczaną tę porcję, która odpowiada profilowi ryzyka, które jest zabezpieczane instrumentem pochodnym. Pomaga to podnieść efektywność zabezpieczenia.

Powody wydania projektu ED

Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (KIMSF) otrzymał szereg wniosków o wytyczne w kwestii tego, co można zakwalifikować jako porcję według MSR 39. Zamiast odpowiadać na poszczególne pytania, KIMSF postanowił opracować wytyczne, jak należy rozumieć pojęcie porcji w MSR 39. Nie mogąc dojść do porozumienia w swoim gronie, Komitet przekazał sprawę do RMSR.

Rada postanowiła opracować szczegółowe wytyczne, w celu:

- wyszczególnienia ryzyk, które kwalifikują się do określenia jako ryzyka zabezpieczane, oraz

- dostarczenia dodatkowych wytycznych odnośnie do kwestii, co może zostać określone jako porcja zabezpieczana w stosunku zabezpieczenia.

RMSR stwierdziła, że jej celem jest doprecyzowanie pierwotnych intencji dotyczących wyznaczania, co może, a co nie może być pozycją zabezpieczaną, nie zaś zmiana dotychczasowej praktyki.

Stanowisko PwC

Wydaje nam się, że taki sposób określenia, jakie porcje można zabezpieczać, jest przykładem podejścia opartego na szczegółowych wytycznych. Opowiadamy się natomiast za podejściem opartym na zasadach ogólnych, ponieważ:

- MSSF stanowią zestaw standardów opartych na zasadach ogólnych;
- Zasady ogólne są bardziej spójne ze stawianym sobie przez RMSR celem uproszczenia rachunkowości zabezpieczeń;
- Zasady ogólne są trwalsze niż szczegółowe wytyczne i mogą być stosowane wobec nowych produktów i strategii zabezpieczania; oraz
- Szczegółowe wytyczne są podatne na możliwości strukturyzacji, poprzez zawężenie możliwości stosowania subiektywnego osądu

Propozycja alternatywna

W naszej odpowiedzi zaproponowaliśmy zestaw zasad ogólnych, które pozwoliłyby

na elastyczność przy określaniu, do jakich porcji można stosować rachunkowość zabezpieczeń. Zasady te są następujące:

Zasady dotyczące zabezpieczanej porcji

- Porcją przepływów pieniężnych z pozycji zabezpieczanej jest możliwy do zidentyfikowania podzbiór całkowitych przepływów pieniężnych z pozycji zabezpieczanej
- Porcją wartości godziwej pozycji zabezpieczanej jest możliwy do zidentyfikowania element wartości godziwej pozycji zabezpieczanej, jaki uczestnicy rynku mogliby uwzględnić przy określaniu wartości godziwej instrumentu.

Zasady dotyczące zabezpieczanego ryzyka

- Do rachunkowości zabezpieczeń kwalifikuje się ryzyko, którego wpływ na przepływy pieniężne lub wartość godziwą wyznaczonej pozycji zabezpieczanej jest przewidywalny i możliwy do wiarygodnego zmierzenia.

Powyższe zasady pozwalają spełnić kluczowy dla Rady warunek - możliwość wiarygodnej oceny efektywności zabezpieczenia.

Zabezpieczanie przyszłych przepływów pieniężnych przy pomocy zakupionych opcji

Spółki zwykle zabezpieczają ryzyka jednostronne. Jednostka, która posiada zadłużenie o zmiennej stopie LIBOR, może na przykład nabyć opcję typu cap na stopę procentową, by ograniczyć ryzyko wzrostu LIBOR powyżej pewnego poziomu. Jest to

ryzyko jednostronne, ponieważ jednostka nie ucierpi, jeśli stopy procentowe spadną. Jednostka, która prognozuje przyszłą sprzedaż w walucie obcej, może nabyć opcję walutową, by ograniczyć ryzyko niekorzystnej dla niej zmiany kursu danej waluty.

KIMSF otrzymał pytanie, czy (w przypadku zabezpieczeń ryzyka jednostronnego) możliwe jest wyznaczenie jako pozycji zabezpieczanej hipotetycznej opcji wystawionej (przy zastosowaniu tzw. metody „hipotetycznych instrumentów pochodnych” do wyznaczenia zabezpieczanego ryzyka i przetestowania efektywności). KIMSF doszedł do wstępnego wniosku, że MSR 39 nie pozwala na takie podejście, i opublikował wstępną decyzję o takiej wymowie. Została ona następnie wycofana do czasu opublikowania przez Radę projektu ED w sprawie porcji,

Stanowisko PwC

Opowiadamy się za stosowaniem metody hipotetycznych instrumentów pochodnych przy ocenie efektywności strategii zabezpieczania opartych na opcjach, zarówno w finansowych, jak i niefinansowych powiązaniach zabezpieczających.

Podstawa zawartych w projekcie ED wniosków wskazuje, że wytyczne te będą dotyczyć tylko pozycji finansowych. Strategie zabezpieczania oparte na opcjach są jednak powszechnie stosowane w niefinansowych powiązaniach zabezpieczających, takich jak zabezpieczenia prognozowanej sprzedaży walut obcych opcjami walutowymi. Rada być może zamierzała zakazać stosowania metody hipotetycznych instrumentów pochodnych w niefinansowych relacjach zabezpieczenia. Jednak modyfikacje standardu w ich obecnym kształcie nie realizują tego celu.

w którym podjęto próbę potwierdzenia wcześniejszej decyzji KIMSF.

Okres przejściowy

Projekt ED zakłada, że zmiany standardu będą stosowane z mocą wstecz.

Stanowisko PwC

Wymogi okresu przejściowego powinny być spójne z dotychczasowymi zmianami wytycznych w zakresie zabezpieczania zawartych w MSR 39. Oznacza to, że standard powinien nakładać wymóg ponownego wyznaczenia pozycji zabezpieczających i zabezpieczanych na dzień zastosowania zmiany i dopuszczać dalsze odroczenie kwot ujętych w kapitałach przed zmianą standardu.

KIMSF 12 - Konsekwencje dla UE

KIMSF opublikował KIMSF 12 „Porozumienia o świadczeniu usług publicznych” w listopadzie 2006 r. Peter Hogarth, partner w globalnym zespole ds. doradztwa księgowego wyjaśnia konsekwencje tej interpretacji dla jednostek działających w UE.

KIMSF 12 odnosi się do rachunkowości porozumień o świadczeniu usług publicznych przez operatorów z sektora prywatnego. Interpretacja wchodzi w życie dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2008 r. lub później.

KIMSF 12 wprowadza istotne zmiany do obecnie stosowanych przez wielu operatorów sposobów ujęcia porozumień o świadczeniu usług publicznych. Interpretacja wymaga, by infrastruktura zbudowana lub wyremontowana w ramach porozumienia o świadczeniu usług publicznych była ujmowana jako składnik aktywów finansowych lub składnik wartości niematerialnych. Operator ujmuje składnik aktywów finansowych, o ile ma bezwarunkowe prawo umowne do otrzymania środków pieniężnych lub innych aktywów finansowych od udzielającego koncesji (lub z jego strony). Operator ujmuje składnik wartości niematerialnych, o ile otrzymuje prawo (licencję) do obciążania użytkowników usługi publicznej.

KIMSF 12 to nic nowego, dlaczego

teraz budzi kontrowersje?

Europejskie notowane na giełdach grupy kapitałowe mają obowiązek sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych według „MSSF zatwierdzonych przez Unię Europejską”, co oznacza, że standardy wydane przez RMSR muszą zostać „zatwierdzone”, by mogły być stosowane w Unii Europejskiej. Interpretacja KIMSF 12 nie została jeszcze zatwierdzona, i wiele wskazuje na to, że nie należy takiego zatwierdzenia zakładać.

Na listopadowym posiedzeniu Komitetu Regulacyjnego ds. Rachunkowości Komisji Europejskiej wyrażano na ten temat skrajnie odmienne opinie. Jeden z członków argumentował, że KIMSF 12 powinna być traktowana jako tymczasowe rozwiązanie problemu rachunkowości porozumień o świadczeniu usług publicznych, a Komisja powinna kontynuować, wraz z RMSR, prace nad wypracowaniem rozwiązania, które byłoby łatwiejsze do zaakceptowania. Inny z członków komitetu opowiadał się za szybkim przyjęciem interpretacji.

W ramach procesu zatwierdzania KIMSF 12 Komisja Europejska zainicjowała analizę skutków tej interpretacji. Przyjęła ona formę krótkiego kwestionariusza, podobnego do zastosowanego przed zatwierdzeniem MSSF 8 w listopadzie 2007 r. Komisja chciałaby poznać opinie użytkowników sprawozdań finansowych, a także samych operatorów. Termin nadsyłania uwag upływa 25 stycznia 2008 r. Ciekawie będzie przekonać się, czy dla respondentów istotniejsza okaże się specyfika KIMSF 12, czy też korzyści z dostosowania MSSF zatwierdzonych przez UE do MSSF publikowanych przez RMSR.

Jakie skutki miałyby zastosowanie KIMSF 12 przed jej zatwierdzeniem przez UE dla jednostki europejskiej?

Rolą KIMSF jest interpretowanie standardów i wydawanie interpretacji, które wypełniają luki pomiędzy standardami. Sam Komitet nie może ani wydawać, ani poprawiać standardów. Oznacza to, że o ile interpretacji KIMSF nie towarzyszy wynikająca z niej zmiana standardu, interpretację taką można stosować

niezależnie od procesu zatwierdzania standardów przez UE. KIMSF 12 zawierała jednak wynikającą z niej zmianę standardów (zakresu KIMSF 4 „Ustalenie, czy umowa zawiera w sobie elementy leasingu” oraz zakresu ujawnień informacji wymaganych przez SKI 29 - „Ujawnianie

informacji - Porozumienia o świadczeniu usług publicznych”). Wprawdzie ujawnienie dodatkowych informacji pozwala jednostce na spełnienie wymogów SKI 29 zarówno przed, jak i po zmianie tej interpretacji, brak zatwierdzenia zmian do KIMSF 4 stanowi problem. Wiele porozumień w sprawie

świadczenia usług publicznych wchodzi obecnie w zakres KIMSF 4, a ich ujęcie księgowe - do czasu wyłączenia takich porozumień z zakresu KIMSF 4 - może być radykalnie odmienne.

W celu uzyskania dalszych informacji prosimy o kontakt:

Szef zespołu ds. globalnej sprawozdawczości finansowej

Ian Wright: ian.d.wright@uk.pwc.com

tel: +44 207 804 3300

Szef zespołu ds. sprawozdawczości

Waldemar Lachowski: waldemar.lachowski@pl.pwc.com

tel: +48 22 523 43 49

Zespół ds. sprawozdawczości finansowej w Polsce

Robert Waliczek: robert.waliczek@pl.pwc.com

tel: +48 22 523 43 32

Krzysztof Gmur: krzysztof.gmur@pl.pwc.com

tel: +48 22 523 42 41

Roger Romański: roger.romanski@pl.pwc.com

tel. +48 22 523 45 78